

ĐẠI HỌC HUẾ
TRƯỜNG ĐẠI HỌC LUẬT

NGUYỄN THÀNH LONG

**PHÁP LUẬT VỀ KIỂM SOÁT HÀNH VI LẠM DỤNG
VỊ TRÍ THỐNG LĨNH THỊ TRƯỜNG CỦA DOANH NGHIỆP**

Chuyên ngành: Luật Kinh tế

Mã số: 8380107

TÓM TẮT LUẬN VĂN THẠC SĨ LUẬT HỌC

THỪA THIÊN HUẾ - năm 2022

Công trình được hoàn thành tại:
Trường Đại học Luật, Đại học Huế

Người hướng dẫn khoa học: **TS. Kim Long Biên**

Phản biện 1:

Phản biện 2:

Luận văn sẽ được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận văn
thạc sĩ họp tại: Trường Đại học Luật

Vào lúc.....giờ.....ngày.....tháng năm.....

Trường Đại học Luật, Đại học Huế

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của nghiên cứu đề tài	1
2. Tình hình nghiên cứu liên quan đến luận văn	2
3. Mục tiêu và nhiệm vụ nghiên cứu	5
4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	5
5. Phương pháp luận và phương pháp nghiên cứu	5
6. Đóng góp của luận văn	6
7. Kết cấu của luận văn	6
CHƯƠNG 1. MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VỀ KIỂM SOÁT HÀNH VI LẠM DỤNG VỊ TRÍ THỐNG LĨNH THỊ TRƯỜNG CỦA DOANH NGHIỆP	7
1.1. Khái quát về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp.....	7
1.1.1. Khái niệm, đặc điểm hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp	7
1.1.2. Khái niệm, đặc điểm và ý nghĩa của kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp	8
1.2. Khái quát pháp luật về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp.....	9
1.2.1. Khái niệm pháp luật về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp	9
1.2.2. Đặc điểm pháp luật về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp	9
1.3. Kinh nghiệm pháp luật quốc tế về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp và gợi mở cho Việt Nam	10
1.3.1. Pháp luật Trung Quốc	10
1.3.2. Pháp luật Hàn Quốc	10
CHƯƠNG 2. THỰC TRẠNG PHÁP LUẬT VỀ KIỂM SOÁT HÀNH VI LẠM DỤNG VỊ TRÍ THỐNG LĨNH THỊ TRƯỜNG CỦA DOANH NGHIỆP VÀ THỰC TIỄN ÁP DỤNG PHÁP LUẬT TẠI VIỆT NAM HIỆN NAY	11

2.1. Thực trạng các quy định pháp luật Việt Nam hiện hành về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp	11
2.1.1. Quy định về nhận diện doanh nghiệp có vị trí thống lĩnh thị trường.....	11
2.1.2. Quy định về xác định hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường	11
2.1.3. Quy định về thẩm quyền, trình tự, thủ tục xử lý hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường.....	12
2.2. Thực tiễn áp dụng các quy định pháp luật về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp tại Việt Nam	13
CHƯƠNG 3. PHƯƠNG HƯỚNG, GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN PHÁP LUẬT VÀ NÂNG CAO HIỆU QUẢ THỰC HIỆN PHÁP LUẬT VỀ KIỂM SOÁT HÀNH VI LẠM DỤNG VỊ TRÍ THỐNG LĨNH THỊ TRƯỜNG CỦA DOANH NGHIỆP TẠI VIỆT NAM HIỆN NAY	14
3.1. Phương hướng hoàn thiện pháp luật về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp	14
3.1.1. Bảo đảm cạnh tranh lành mạnh, công bằng giữa các chủ thể kinh doanh và đảm bảo quyền và lợi ích hợp pháp của người tiêu dùng	14
3.1.2. Phù hợp với yêu cầu hội nhập kinh tế quốc tế	14
3.1.3. Đảm bảo sự phù hợp, thống nhất với các lĩnh vực pháp luật khác	14
3.2. Kiến nghị giải pháp hoàn thiện pháp luật về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp	15
3.2.1. Hoàn thiện các quy định về xác định thị trường liên quan	15
3.2.2. Hoàn thiện quy định về xác định vị trí thống lĩnh thị trường	15
3.2.3. Hoàn thiện quy định về xác định hành vi lạm dụng.....	15
3.2.4. Hoàn thiện quy định về cơ quan quản lý cạnh tranh.....	16
3.3. Giải pháp nâng cao hiệu quả thực hiện pháp luật về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp	16
KẾT LUẬN	17
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	19

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của nghiên cứu đề tài

Cạnh tranh được chấp nhận như là một thuộc tính bản chất của nền kinh tế thị trường. Cạnh tranh phát triển theo lộ trình và trải qua các hình thái thị trường khác nhau và biểu hiện cuối cùng của quá trình cạnh tranh là xuất hiện tình trạng thống lĩnh thị trường, độc quyền trong nền kinh tế. Ở mặt tích cực, các hiện tượng này góp phần thúc đẩy nền kinh tế phát triển. Song, xét ở nhiều phương diện khác, nó có thể đem lại những hậu quả không mong muốn đến thị trường và xã hội.

Thông thường, sau khi có được vị thế thống lĩnh thị trường, độc quyền, các doanh nghiệp có xu hướng thực hiện những hành vi hạn chế cạnh tranh để duy trì và củng cố địa vị của mình hoặc tăng lợi nhuận. Khi đó, thống lĩnh thị trường, độc quyền sẽ trở thành lực cản, gây trở ngại cho môi trường cạnh tranh lành mạnh và sự tăng trưởng của thị trường.

Ở Việt Nam, có nhiều con đường dẫn đến vị trí thống lĩnh thị trường, độc quyền của các doanh nghiệp; ngoài sự tích tụ, tập trung tư bản trong quá trình cạnh tranh, có thể là sự thoát ly ý thức chủ quan của nhà kinh doanh (*thống lĩnh thị trường hoặc độc quyền tự nhiên*) hoặc được hình thành bởi ý chí của Nhà nước (*thống lĩnh thị trường hoặc độc quyền hành chính*), nên việc kiểm soát là rất khó. Hơn nữa, từ khi chúng ta chủ trương hội nhập kinh tế quốc tế và trở thành thành viên chính thức của WTO, số lượng chủ thể độc quyền nước ngoài đầu tư vào Việt Nam ngày càng gia tăng. Điều đó cũng đồng nghĩa doanh nghiệp Việt Nam đang bị đe dọa trước sự cạnh tranh gay gắt và không cân sức. Các doanh nghiệp nước ngoài với kinh nghiệm thương trường và tiềm lực kinh tế sẽ không ngần ngại lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của mình từng bước áp dụng các thủ đoạn cạnh tranh để chiếm đoạt khách hàng, thôn tính các doanh nghiệp vừa và nhỏ, tiến tới lũng đoạn thị trường Việt Nam. Trước thực trạng bối cảnh nền kinh tế đang diễn ra và nhu cầu kiểm soát các hành vi hạn chế cạnh tranh, xây dựng môi trường kinh doanh lành mạnh, hoàn thiện pháp luật cạnh tranh về kiểm soát hành vi lạm dụng của các doanh nghiệp có vị trí thống lĩnh

thị trường càng trở lên cấp bách. Luật Cạnh tranh đầu tiên của Việt Nam ra đời năm 2004 với các quy định về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường khá đầy đủ, cụ thể và chi tiết.

Tuy nhiên, sau hơn 10 năm thực thi, các quy định này đã bộc lộ nhiều hạn chế. Việc áp dụng các quy định về lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường để xác định doanh nghiệp có vị trí thống lĩnh thị trường, nhận diện và xử lý hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường còn rất khó khăn, phức tạp. Giai đoạn từ 2006 đến 2017, Cục Quản lý cạnh tranh, cơ quan Nhà nước có thẩm quyền của Việt Nam về quản lý cạnh tranh, mới chỉ thụ lý điều tra được 8 vụ việc về hạn chế cạnh tranh (*hạn chế cạnh tranh*), trong đó có 4 vụ việc liên quan đến hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường. Để khắc phục những bất cập của Luật Cạnh tranh năm 2004, đồng thời, đáp ứng đòi hỏi về hoàn thiện các thể chế kinh tế thị trường, nhất là trong bối cảnh hội nhập kinh tế toàn cầu với sự tham gia ngày càng sâu rộng của Việt Nam vào các sân chơi chung của khu vực và thế giới như: Khu vực mậu dịch tự do ASEAN, Tổ chức Thương mại Thế giới (WTO), Hiệp định Đối tác Toàn diện và Tiến bộ xuyên Thái Bình Dương, Hiệp định thương mại tự do Việt Nam – EU (EVFTA), Luật Cạnh tranh năm 2018 đã được ban hành với nhiều sửa đổi tích cực liên quan đến kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường. Đến nay, Luật Cạnh tranh năm 2018 đã có hiệu lực, song nhiều nội dung vẫn chưa được hướng dẫn. Vì vậy, trong bối cảnh giao thời này, việc nghiên cứu, đánh giá các quy định của Luật Cạnh tranh năm 2004, nhận thức về nội dung của Luật Cạnh tranh năm 2018 và tìm cách đưa nó vào cuộc sống là hết sức cần thiết. Chính vì lý do trên tác giả lựa chọn đề tài “**Pháp luật về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp**” làm luận văn thạc sĩ luật học chuyên ngành Luật Kinh tế.

2. Tình hình nghiên cứu liên quan đến luận văn

Mặc dù trong thực tế các trường hợp lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường xảy ra khá thường xuyên nhưng số lượng các công trình nghiên cứu chuyên ngành dành riêng cho lĩnh vực này có thể được coi là không được dồi dào như đối với các lĩnh vực khác của pháp luật cạnh tranh. Ở nước ta, kể từ thời điểm Luật Cạnh tranh chính thức ra đời năm 2004 cho đến khi ban hành Luật Cạnh

tranh năm 2018, đã có một số công trình nghiên cứu về vị trí thống lĩnh thị trường, độc quyền, về các hành vi lạm dụng vị trí độc quyền và các ảnh hưởng của nó đến kinh tế - xã hội.

Đánh giá một cách khách quan, tình hình nghiên cứu về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường nói chung chưa có nhiều và chưa mang tính chuyên sâu. Nội dung nghiên cứu mới chỉ xem xét, nghiên cứu ở một vài khía cạnh như: nhận diện vị trí; nhận diện hành vi lạm dụng, độc quyền; phân loại các hành vi lạm dụng; đánh giá bộ máy thực thi luật cạnh tranh; nghiên cứu về pháp luật kiểm soát đối với hành vi lạm dụng... nhưng thiên về nghiên cứu độc quyền nhiều hơn. Tuy nhiên, có thể kể đến một số nghiên cứu tiêu biểu, cụ thể như sau:

Sách chuyên khảo *“Phân tích và luận giải các quy định của Luật Cạnh tranh về hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường, vị trí độc quyền để hạn chế cạnh tranh”* của tác giả Nguyễn Như Phát, Nguyễn Ngọc Sơn, Nxb Tư pháp năm 2006. Chuyên khảo đã trình bày khái niệm hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường, vị trí độc quyền để hạn chế cạnh tranh; phân tích các qui định pháp luật về xác định thị trường liên quan, xác định vị trí thống lĩnh, vị trí độc quyền của doanh nghiệp; hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường, vị trí độc quyền để hạn chế cạnh tranh; từ đó đưa ra phương hướng đổi mới và hoàn thiện pháp luật cạnh tranh trong thời gian tới.

Bài viết *“Hoàn thiện quy định về lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường trong Luật Cạnh tranh năm 2004: Phân tích từ góc độ thị trường bán lẻ của Việt Nam”* của tác giả Đào Ngọc Báu đăng tải trên Tạp chí Nhà nước và Pháp luật số 12/2015. Bài viết đã phân tích thực trạng cạnh tranh trên thị trường bán lẻ, chỉ ra những hạn chế trong quy định về lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của Luật Cạnh tranh năm 2004 như chưa làm rõ khái niệm vị trí thống lĩnh thị trường, các tiêu chí xác định tính vi phạm pháp luật của hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường chưa đầy đủ.

Bài viết *“Hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường trong pháp luật cạnh tranh Việt Nam”* của tác giả Nguyễn Văn Cương đăng tải trên Tạp chí Thông tin Khoa học pháp lý số chuyên đề 3/2017. Bài viết đã trình bày khái quát về lạm

dụng vị trí thống lĩnh thị trường trong pháp luật cạnh tranh Việt Nam, các quy định về hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường trong pháp luật cạnh tranh Việt Nam năm 2004 và thực tiễn áp dụng.

Bài viết khoa học *“Xử lý hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường hoặc vị trí độc quyền bằng biện pháp dân sự”* của tác giả Nguyễn Lan Anh đăng tải trên Tạp chí Luật học. Số 7/2017. Bài viết đã tập trung phân tích, làm sáng tỏ cơ sở khoa học của việc xử lý hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường hoặc độc quyền bằng biện pháp dân sự; làm rõ những nguyên tắc điều chỉnh mối quan hệ giữa toà án có thẩm quyền xét xử vụ việc về hành vi lạm dụng với cơ quan hành chính có thẩm quyền xử lý hành vi lạm dụng nhằm bảo đảm tính công bằng, hợp lý và hiệu quả; đề xuất việc thừa nhận xử lý hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường hoặc độc quyền bằng biện pháp dân sự ở Việt Nam.

Bài viết *“Góp ý hoàn thiện các quy định về hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường, lạm dụng vị trí độc quyền trong dự thảo Luật Cạnh tranh (sửa đổi)”* của tác giả Võ Thị Thanh Linh đăng tải trên Tạp chí Nhà nước và Pháp luật số 5/2018. Bài viết đã phân tích, đánh giá một số bất cập trong các quy định của dự thảo Luật Cạnh tranh (sửa đổi) về hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường, lạm dụng vị trí độc quyền, từ đó đưa ra một số ý kiến góp ý hoàn thiện.

Luận văn tốt nghiệp *“Kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh, vị trí độc quyền trong hoạt động đại lý thương mại”* của tác giả Trần Thị Cẩm Hương tại Trường Đại học Luật Hà Nội năm 2015. Luận văn đã trình bày khái quát về hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh, vị trí độc quyền trong hoạt động đại lý thương mại, phân tích thực trạng pháp luật Việt Nam về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh, vị trí độc quyền trong lĩnh vực đại lý thương mại và đưa ra một số kiến nghị hoàn thiện quy định của pháp luật về vấn đề này.

Luận văn thạc sĩ Luật học *“Thực trạng pháp luật cạnh tranh Việt Nam về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường”* của tác giả Nguyễn Thị Thu Thảo thực hiện tại Trường Đại học Luật Hà Nội, năm 2019. Luận văn đã nghiên cứu những vấn đề chung của pháp luật về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường; phân tích thực trạng pháp luật và thực tiễn thi hành pháp luật cạnh tranh Việt Nam hiện hành về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí

thống lĩnh thị trường; từ đó đưa ra một số đề xuất một số giải pháp nhằm hoàn thiện pháp luật và đảm bảo hiệu quả thực hiện pháp luật về vấn đề này.

3. Mục tiêu và nhiệm vụ nghiên cứu

3.1 Mục tiêu nghiên cứu

Luận văn có mục đích làm sáng tỏ những vấn đề lý luận của pháp luật và thực tiễn áp dụng pháp luật về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp. Từ đó, đề xuất các giải pháp nhằm hoàn thiện pháp luật và nâng cao hiệu quả áp dụng pháp luật về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp trong thời gian sắp tới.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Phân tích lý luận về hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường và pháp luật về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp.
- Phân tích và đánh giá thực trạng các quy định pháp luật Việt Nam hiện hành về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp.
- Phân tích thực tiễn thực thi các quy định pháp luật về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu

- Các quy định về hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường và kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp theo Luật Cạnh tranh năm 2018 và các văn bản hướng dẫn thi hành
- Số liệu các vụ việc xử lý hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp của cơ quan quản lý cạnh tranh

4.2. Phạm vi nghiên cứu

- Về thời gian nghiên cứu: Giai đoạn từ năm 2010 đến năm 2021.
- Về địa bàn nghiên cứu: Cả nước.

5. Phương pháp luận và phương pháp nghiên cứu

Để hoàn thành mục tiêu nghiên cứu, tác giả sẽ sử dụng kết hợp nhiều phương pháp nghiên cứu khoa học pháp lý như phương pháp phân tích – tổng hợp, phương pháp lịch sử, phương pháp thống kê...trong đó phương pháp nghiên

cứ được sử dụng chủ yếu là phương pháp phân tích – tổng hợp, phương pháp so sánh.

6. Đóng góp của luận văn

Thứ nhất, Luận văn đóng góp trong nghiên cứu có hệ thống các khái niệm về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường; quan niệm chung, đặc điểm và vai trò của pháp luật kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường.

Thứ hai, Luận văn nêu ra thực trạng các quy định của pháp luật cạnh tranh hiện hành về hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường, từ đó chỉ ra những hạn chế và nguyên nhân hạn chế còn tồn tại trong hệ thống các văn bản quy phạm pháp luật cạnh tranh về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường.

Thứ ba, Luận văn đã nêu lên một số giải pháp cụ thể dựa trên những định hướng được căn cứ vào các quan điểm, đường lối của Đảng và nhà nước; của các nguyên tắc và quy luật thị trường; những đòi hỏi từ thực tiễn kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường.

7. Kết cấu của luận văn

Ngoài phần mở đầu, kết luận, tài liệu tham khảo, nội dung luận văn này được kết cấu 3 chương:

Chương 1: Một số vấn đề lý luận về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp.

Chương 2: Thực trạng pháp luật về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp và thực tiễn áp dụng tại Việt Nam hiện nay.

Chương 3: Định hướng, giải pháp hoàn thiện pháp luật và nâng cao hiệu quả áp dụng pháp luật về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp.

CHƯƠNG 1

MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VỀ KIỂM SOÁT HÀNH VI LẠM DỤNG VỊ TRÍ THỐNG LĨNH THỊ TRƯỜNG CỦA DOANH NGHIỆP

1.1. Khái quát về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp

1.1.1. Khái niệm, đặc điểm hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp

1.1.1.1. Khái niệm về vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp

Vị trí thống lĩnh thị trường là vị trí của doanh nghiệp hay nhóm doanh nghiệp nắm giữ sức mạnh thị trường đáng kể có khả năng gây hạn chế cạnh tranh trên thị trường liên quan và hành xử một cách độc lập với đối thủ cạnh tranh, khách hàng và người tiêu dùng.

1.1.1.2. Khái niệm hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường

Lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường là hành vi của doanh nghiệp có vị trí thống lĩnh thị trường, khai thác quyền lực thị trường mà nó có để duy trì, tăng cường vị trí của doanh nghiệp trên thị trường, gây cản trở cạnh tranh, tổn hại cho các đối thủ và khách hàng của doanh nghiệp.

1.1.1.3. Đặc điểm của hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường

Thứ nhất, chủ thể thực hiện hành vi là doanh nghiệp hoặc nhóm doanh nghiệp có vị trí thống lĩnh hoặc doanh nghiệp có vị trí độc quyền trên thị trường liên quan

Thứ hai, doanh nghiệp, nhóm doanh nghiệp có vị trí thống lĩnh đã hoặc đang thực hiện hành vi lạm dụng gây tác động tiêu cực cho sự cạnh tranh trên thị trường

Thứ ba, hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường là hành vi mang tính đơn phương của doanh nghiệp.

Thứ tư, hậu quả của hành vi lạm dụng là làm biến dạng cấu trúc thị trường, cản trở hay thủ tiêu sự cạnh tranh trên một thị trường xác định

1.1.2. Khái niệm, đặc điểm và ý nghĩa của kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp

1.1.2.1. Khái niệm về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp

Kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường là hành vi của cơ quan nhà nước và các chủ thể có thẩm quyền thực hiện chức năng quản lý của Nhà nước, tác động đến các doanh nghiệp thông qua các biện pháp, cách thức khác nhau để theo dõi, phát hiện, ngăn chặn và xử lý các hành vi lạm dụng của doanh nghiệp có vị trí thống lĩnh thị trường nhằm bảo vệ, duy trì trật tự cạnh tranh, đảm bảo quyền và lợi ích hợp pháp của Nhà nước, các chủ thể kinh doanh khác và người tiêu dùng.

1.1.2.2. Đặc điểm về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp

Thứ nhất, kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường nhằm tạo lập, duy trì và bảo vệ môi trường cạnh tranh lành mạnh và công bằng.

Thứ hai, đối tượng của kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường là các doanh nghiệp có vị trí thống lĩnh thị trường.

Thứ ba, kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường nằm trong giới hạn của quyền tự do kinh doanh của doanh nghiệp.

Thứ tư, Kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường dẫn đến hạn chế các đặc quyền kinh tế của doanh nghiệp có vị trí thống lĩnh thị trường.

Thứ năm, kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường bị hạn chế nhất định về phạm vi do ràng buộc của nguyên tắc tự do kinh doanh

1.1.2.3. Ý nghĩa của kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp

Thứ nhất, góp phần duy trì tương quan thị trường trong môi trường cạnh tranh lành mạnh.

Thứ hai, khuyến khích các doanh nghiệp tăng tích tụ tư bản, đạt được vị trí thống lĩnh thị trường thông qua hoạt động sản xuất kinh doanh lành mạnh.

Thứ ba, thúc đẩy sự phát triển của nguyên tắc tự do kinh doanh nhưng vẫn đảm bảo có sự quản lý và điều tiết của nhà nước.

Thứ tư, bảo đảm quyền và lợi ích hợp pháp của các đối thủ cạnh tranh lành mạnh nhưng yếu thế của các doanh nghiệp có vị trí thống lĩnh thị trường. Tăng cường sức mạnh tự bảo vệ của người tiêu dùng trước những hành vi lạm dụng của các doanh nghiệp này.

Thứ năm, kể từ khi Việt Nam chính thức gia nhập WTO cũng đồng nghĩa với việc các doanh nghiệp của chúng ta bắt đầu hội nhập sâu vào thị trường chung quốc tế.

1.2. Khái quát pháp luật về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp

1.2.1. Khái niệm pháp luật về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp

“Pháp luật về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp là tổng thể các quy phạm pháp luật do Nhà nước ban hành nhằm phát hiện, ngăn ngừa, loại bỏ và xử lý các hành vi lạm dụng sức mạnh thị trường của các doanh nghiệp có vị trí thống lĩnh thị trường gây tác động hạn chế cạnh tranh”.

1.2.2. Đặc điểm pháp luật về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp

Thứ nhất, trong kinh tế thị trường, người ta ghi nhận nguyên tắc “tự do thỏa thuận, tự do kinh doanh” như là nguyên tắc bản lề khi xây dựng pháp luật kinh doanh cũng như là tiêu chí để đánh giá môi trường cạnh tranh có hoàn hảo hay không.

Thứ hai, sự điều tiết của pháp luật khi tác động đến các quan hệ cạnh tranh đều phải được căn cứ trên bản chất của hành vi và tôn trọng tính quy luật khách quan.

Thứ ba, xét về mức độ phức tạp và nguy hại cho thị trường thì hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường mà đỉnh cao là lạm dụng vị trí độc quyền cao hơn rất nhiều so với các hành vi cạnh tranh không lành mạnh.

Thứ tư, cũng bắt nguồn từ hậu quả mà hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường đem lại cho thị trường nên cơ chế kiểm soát trong lĩnh vực này được thực hiện thường xuyên và chặt chẽ hơn.

Thứ năm, pháp luật cạnh tranh trên thế giới thông thường phân chia thành hai lĩnh vực: pháp luật chống cạnh tranh không lành mạnh và pháp luật chống hạn chế cạnh tranh.

1.3. Kinh nghiệm pháp luật quốc tế về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp và gợi mở cho Việt Nam

1.3.1. Pháp luật Trung Quốc

Một là, được quyền thẩm vấn người quản lý doanh nghiệp, người làm chứng, cá nhân, tổ chức có liên quan khi nghi ngờ doanh nghiệp có hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường. Được quyền yêu cầu họ cung cấp các tài liệu làm bằng chứng hoặc các thông tin khác có liên quan;

Hai là, được quyền thanh tra các tài khoản, tài sản có liên quan đến hành vi động lạm dụng. Có quyền yêu cầu người quản lý doanh nghiệp giải thích rõ những vấn đề liên quan.

Ba là, được phép sao chép lại các hợp đồng, sổ kế toán, các chứng từ thu chi, chứng từ báo giá, công văn và các tài liệu liên quan đến hành vi vi phạm

1.3.2. Pháp luật Hàn Quốc

Trường hợp một doanh nghiệp có dấu hiệu thống lĩnh thị trường nhưng có doanh thu hoặc lượng mua hàng hóa trong năm dưới 10 tỷ won hoặc một trong nhóm ba doanh nghiệp có dấu hiệu thống lĩnh thị trường có thị phần ít hơn 10 % sẽ không được coi là doanh nghiệp có vị trí thống lĩnh thị trường

CHƯƠNG 2

THỰC TRẠNG PHÁP LUẬT VỀ KIỂM SOÁT HÀNH VI LẠM DỤNG VỊ TRÍ THỐNG LĨNH THỊ TRƯỜNG CỦA DOANH NGHIỆP VÀ THỰC TIỄN ÁP DỤNG PHÁP LUẬT TẠI VIỆT NAM HIỆN NAY

2.1. Thực trạng các quy định pháp luật Việt Nam hiện hành về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp

2.1.1. Quy định về nhận diện doanh nghiệp có vị trí thống lĩnh thị trường

2.1.1.1. Xác định thị trường liên quan

Thứ nhất, xác định thị trường sản phẩm liên quan

Thứ hai, xác định thị trường địa lý liên quan

2.1.1.2. Các căn cứ để xác định vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp

Thứ nhất, thị phần trên thị trường liên quan

Thứ hai, sức mạnh thị trường đáng kể

2.1.1.3. Cách xác định vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp

Như vậy, Luật Cạnh tranh năm 2018 cũng vừa sử dụng tiêu chí định tính (có sức mạnh thị trường đáng kể) và tiêu chí định lượng (thị phần) để xác định vị trí thống lĩnh thị trường của một doanh nghiệp hay nhóm doanh nghiệp, khác với quy định của Luật Cạnh tranh năm 2004 khi chỉ dùng tiêu chí thị phần để xác định vị trí thống lĩnh thị trường của nhóm doanh nghiệp.

2.1.2. Quy định về xác định hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường

2.1.2.1. Định nghĩa hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường

Về khái niệm lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường, khoản 5 Điều 3 của Luật Cạnh tranh năm 2018 quy định “*Lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường, lạm dụng vị trí độc quyền là hành vi của doanh nghiệp có vị trí thống lĩnh thị trường, vị trí độc quyền gây tác động hoặc có khả năng gây tác động hạn chế cạnh tranh*”.

2.1.2.2. Các hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường cụ thể

Thứ nhất, bán hàng hoá, cung ứng dịch vụ dưới giá thành toàn bộ dẫn đến hoặc có khả năng dẫn đến loại bỏ đối thủ cạnh tranh.

Thứ hai, áp đặt giá mua, giá bán hàng hóa, dịch vụ bất hợp lý hoặc ấn định giá bán lại tối thiểu gây ra hoặc có khả năng gây ra thiệt hại cho khách hàng

Thứ ba, hạn chế sản xuất, phân phối hàng hóa, dịch vụ, giới hạn thị trường, cản trở sự phát triển kỹ thuật, công nghệ gây ra hoặc có khả năng gây ra thiệt hại cho khách hàng

Thứ tư, áp đặt điều kiện thương mại khác nhau trong các giao dịch tương tự dẫn đến hoặc có khả năng dẫn đến ngăn cản doanh nghiệp khác tham gia, mở rộng thị trường hoặc loại bỏ doanh nghiệp khác

Thứ năm, áp đặt điều kiện cho doanh nghiệp khác ký kết hợp đồng mua bán hàng hóa, dịch vụ, hoặc yêu cầu doanh nghiệp khác, khách hàng chấp nhận các nghĩa vụ không liên quan trực tiếp đến đối tượng của hợp đồng dẫn đến hoặc có khả năng dẫn đến ngăn cản doanh nghiệp khác tham gia, mở rộng thị trường hoặc loại bỏ doanh nghiệp khác

Thứ sáu, ngăn cản việc tham gia hoặc mở rộng thị trường của doanh nghiệp khác

Thứ bảy, hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường bị cấm theo quy định của luật khác.

2.1.3. Quy định về thẩm quyền, trình tự, thủ tục xử lý hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường

2.1.3.1. Quy định về thẩm quyền xử lý

Việc xử lý hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường thuộc thẩm quyền của Hội đồng xử lý vụ việc cạnh tranh. Theo điều 60 Luật Cạnh tranh năm 2018, Hội đồng xử lý vụ việc hạn chế cạnh tranh do Chủ tịch Ủy ban Cạnh tranh Quốc gia quyết định thành lập để xử lý vụ việc hạn chế cạnh tranh cụ thể. Hội đồng chấm dứt hoạt động và tự giải thể khi hoàn thành nhiệm vụ.

2.1.3.2. Quy định về trình tự, thủ tục điều tra và xử lý

Thứ nhất, giai đoạn điều tra

Thứ hai, giai đoạn xử lý

Thứ ba, giai đoạn khiếu nại

2.2. Thực tiễn áp dụng các quy định pháp luật về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp tại Việt Nam

Thứ nhất, về việc vận dụng pháp luật cạnh tranh trong hoạt động kinh doanh.

Thứ hai, mức độ hợp tác cung cấp thông tin phục vụ điều tra của doanh nghiệp

CHƯƠNG 3

PHƯƠNG HƯỚNG, GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN PHÁP LUẬT VÀ NÂNG CAO HIỆU QUẢ THỰC HIỆN PHÁP LUẬT VỀ KIỂM SOÁT HÀNH VI LẠM DỤNG VỊ TRÍ THỐNG LĨNH THỊ TRƯỜNG CỦA DOANH NGHIỆP TẠI VIỆT NAM HIỆN NAY

3.1. Phương hướng hoàn thiện pháp luật về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp

3.1.1. Bảo đảm cạnh tranh lành mạnh, công bằng giữa các chủ thể kinh doanh và đảm bảo quyền và lợi ích hợp pháp của người tiêu dùng

Quá trình chuyển đổi nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và việc mở cửa thị trường đã đem lại rất nhiều cơ hội Việt Nam đã tiến hành được hơn 35 năm, hầu hết thị trường đã được hình thành, song nguyên tắc đảm bảo cạnh tranh vẫn chưa được xác lập đầy đủ.

3.1.2. Phù hợp với yêu cầu hội nhập kinh tế quốc tế

Một trong các chủ trương quan trọng mà Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XI đề ra khi Việt Nam ngày càng hội nhập sâu vào nền kinh tế toàn cầu là: “Sớm hoàn thành việc rà soát, bổ sung, hoàn thiện các quy định pháp luật về kinh doanh phù hợp với điều kiện Việt Nam, bảo vệ thị trường nội địa, đồng thời tuân thủ những quy định của các tổ chức quốc tế và khu vực mà Việt Nam tham gia. Đổi mới, hoàn thiện thể chế về giá, cạnh tranh, kiểm soát độc quyền, về ký kết, thực hiện hợp đồng”.

3.1.3. Đảm bảo sự phù hợp, thống nhất với các lĩnh vực pháp luật khác

Các hành vi cạnh tranh của các chủ thể kinh doanh trên thị trường được đánh giá là có tính sáng tạo bất tận và thường được các chủ thể này che đậy bằng các thủ thuật rất tinh vi, phức tạp. Do đó, rất khó nhận diện ra hành vi và phát hiện ra sự vi phạm để pháp luật cạnh tranh có thể thực hiện chức năng kiểm soát của mình. Với vai trò là luật chung, pháp luật cạnh tranh chỉ quy định những vấn đề chung nhất về các hành vi, các biện pháp xử lý và cơ quan có thẩm quyền xử lý; mọi thông số được sử dụng hoặc những kỹ thuật được sử

dụng để điều tra có hay không sự vi phạm lại phụ thuộc lớn vào pháp luật chuyên ngành như pháp luật kiểm toán, pháp luật thương mại, pháp luật thuế... đặc biệt là vụ việc cạnh tranh liên quan đến hành vi lạm dụng luôn phải sử dụng những kết quả từ quá trình thực thi pháp luật thuế, pháp luật kiểm toán và thủ tục xử lý vi phạm hành chính. Ngược lại, pháp luật chuyên ngành không thể độc lập nhận diện hành vi vi phạm của các doanh nghiệp trong lĩnh vực của mình nếu không có các nhận thức chung của pháp luật cạnh tranh.

3.2. Kiến nghị giải pháp hoàn thiện pháp luật về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp

3.2.1. Hoàn thiện các quy định về xác định thị trường liên quan

Thứ nhất, kế thừa các quy định về xác định đặc tính của sản phẩm nhưng cần bổ sung thêm các căn cứ phù hợp để xác định khả năng thay thế cho nhau đối với dịch vụ.

Thứ hai, thay đổi các yếu tố của phép thử SNNIP để phù hợp với bản chất của phép thử là sự tăng giá nhỏ nhưng đáng kể và không phải là tạm thời.

Thứ ba, quy định theo hướng không bắt buộc phải xác định thị trường sản phẩm liên quan trên cả ba thuộc tính thay thế cho nhau về đặc tính, mục đích sử dụng và giá cả.

Thứ tư, bỏ quy định ngưỡng cố định về tỷ lệ chi phí vận chuyển trên giá trị của sản phẩm được suy đoán là người tiêu dùng chấp nhận để làm căn cứ xác định thị trường liên quan.

3.2.2. Hoàn thiện quy định về xác định vị trí thống lĩnh thị trường

Thứ nhất, xây dựng định nghĩa vị trí thống lĩnh thị trường.

Thứ hai, quy định lại các căn cứ xác định vị trí thống lĩnh thị trường

3.2.3. Hoàn thiện quy định về xác định hành vi lạm dụng

Thứ nhất, Hành vi bán hàng hoá, cung ứng dịch vụ dưới giá thành toàn bộ nhằm loại bỏ đối thủ cạnh tranh

Thứ hai, Hành vi Áp dụng điều kiện thương mại khác nhau trong các giao dịch tương tự dẫn đến hoặc có khả năng dẫn đến ngăn cản doanh nghiệp khác tham gia, mở rộng thị trường hoặc loại bỏ doanh nghiệp khác

Thứ ba, Áp đặt điều kiện cho doanh nghiệp khác trong ký kết hợp đồng mua, bán hàng hóa, dịch vụ hoặc yêu cầu doanh nghiệp khác, khách hàng chấp nhận các nghĩa vụ không liên quan trực tiếp đến đối tượng của hợp đồng dẫn đến hoặc có khả năng dẫn đến ngăn cản doanh nghiệp khác tham gia, mở rộng thị trường hoặc loại bỏ doanh nghiệp khác

3.2.4. Hoàn thiện quy định về cơ quan quản lý cạnh tranh

Thứ nhất, về tính độc lập:

Thứ hai, nhân sự của cơ quan quản lý cạnh tranh

Thứ ba, xây dựng cơ chế rà soát, giải quyết các khiếu kiện liên quan đến các quyết định của cơ quan quản lý cạnh tranh.

3.3. Giải pháp nâng cao hiệu quả thực hiện pháp luật về kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường của doanh nghiệp

Thứ nhất, trong mối quan hệ giữa cơ quan cạnh tranh và các chủ thể kinh doanh trên thị trường, để các chủ thể kinh doanh thực hiện quyền và nghĩa vụ của mình một cách đúng đắn và có hiệu quả, một yếu tố không thể thiếu đó là thông tin.

Thứ hai, trong cơ chế thực thi pháp luật cạnh tranh cần làm rõ vai trò của nhà nước và giảm ảnh hưởng của nhà nước đến sự hình thành độc quyền bằng con đường hành chính.

Thứ ba, một trong các khó khăn khi thực thi pháp luật cạnh tranh hiện nay là xung đột pháp luật và phân định thẩm quyền giữa các cơ quan thực thi.

Thứ tư, cần phải nâng cao cơ chế thực thi pháp luật cạnh tranh thông qua việc nhanh chóng phát hiện các hành vi vi phạm.

Thứ năm, khuyến khích cơ quan thực thi áp dụng thủ tục khám xét để tìm kiếm những thông tin, bằng chứng mà các điều tra viên cho rằng doanh nghiệp không cung cấp cho cơ quan điều tra.

Thứ sáu, cơ quan thực thi cạnh tranh nên phát hành những thông cáo báo chí nhằm phổ biến rộng rãi tới mọi doanh nghiệp, mọi tầng lớp xã hội về những thông tin liên quan đến việc thụ lý, điều tra và xử lý các vụ việc cạnh tranh nhằm tranh thủ sự ủng hộ của toàn xã hội cũng như răn đe các doanh nghiệp có ý định vi phạm.

KẾT LUẬN

Lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường là một dạng hành vi hạn chế cạnh tranh gây nhiều tác động nghiêm trọng cho thị trường. Với những quy phạm mang tính ổn định, chặt chẽ và bắt buộc cưỡng chế thi hành; và có nhiệm vụ điều tiết các quan hệ cạnh tranh trên thị trường và tạo môi trường cạnh tranh lành mạnh, pháp luật cạnh tranh được coi là công cụ hữu hiệu nhất của nhà nước trong kiểm soát các hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường. Về cơ bản, pháp luật cạnh tranh Việt Nam đã biết lấy thị trường và các nguyên tắc cơ bản của hoạt động kinh doanh làm trung tâm; và các quan hệ cần phải kiểm soát làm căn cứ điều chỉnh. Pháp luật kiểm soát cũng thỏa mãn các yêu cầu của một cơ chế hoàn chỉnh, phù hợp với thông lệ quốc tế và quan điểm chung của pháp luật của các nước về vấn đề này. Xét trên góc độ lý luận, cơ chế kiểm soát trong Luật cạnh tranh đáp ứng tiêu chí trở thành hành lang pháp lý chung, làm cơ sở cho pháp luật chuyên ngành điều chỉnh các hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường trong từng lĩnh vực cụ thể. Tuy nhiên, pháp luật cạnh tranh điều chỉnh vấn đề này cũng còn tồn tại nhiều hạn chế như (i) chưa xây dựng các khái niệm nhận diện vị trí thống lĩnh thị trường, hành vi lạm dụng; một số quy định không phù hợp và gây khó khăn khi áp dụng thực tiễn; (ii) bộ máy cơ quan thực thi chưa được tổ chức, hoạt động hợp lý; phân bổ chức năng và nhiệm vụ giữa các cơ quan trong bộ máy không dựa trên vai trò của quản lý cạnh tranh; nhân sự còn yếu và hạn chế về chuyên môn và kinh nghiệm; (iii) các biện pháp chế tài mới chỉ dừng lại ở việc răn đe mà chưa thể hiện tính giáo dục và khoan hồng; mức chế tài không có sự phân biệt mức độ nguy hiểm của nhóm hành vi, số lần vi phạm, vị thế của doanh nghiệp... Có thể nói, nguyên nhân chủ yếu của tình trạng trên là do nhận thức và kinh nghiệm của nhà làm luật, của xã hội, doanh nghiệp và các cơ quan nhà nước về cạnh tranh chưa nhiều. Bên cạnh đó còn phải khách quan thừa nhận rằng các hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường rất phức tạp, trong khi đó các doanh nghiệp có khả năng và rất khéo léo trong việc che đậy các hành vi vi phạm của mình nên dễ phát hiện và xử lý là không dễ dàng. Vì vậy, để hoàn thiện pháp luật cạnh tranh nói chung và cơ chế

kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường nói riêng, chúng ta cần tiếp tục hoàn thiện các quy phạm còn thiếu sót; xây dựng bộ máy quản lý cạnh tranh hợp lý, đáp ứng vai trò, chức năng, nhiệm vụ đã được đặt ra; tăng cường cơ chế thực thi pháp luật trong thực tiễn đời sống. Đặc biệt, trong quá trình nghiên cứu và hoàn thiện cần triệt để tôn trọng quan điểm, chủ trương của Đảng và Nhà nước; bám sát các nguyên tắc, các tập quán, đạo đức trong kinh doanh và quy luật vận động của nền kinh tế thị trường; tôn trọng các quyền và lợi ích của Nhà nước, các chủ thể kinh doanh thuộc mọi thành phần kinh tế và của người tiêu dùng; đảm bảo sự độc lập của bộ máy thực thi và sự tương tác với các lĩnh vực pháp luật khác.

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Công thương (tháng 8/2011), *Báo cáo tổng hợp đánh giá, tổng kết 05 năm thực thi pháp luật cạnh tranh*, tr 35 – 43, tr 47-64.
2. Bộ Thương mại phối hợp cùng Ủy ban Châu Âu thực hiện (12/2006), *Báo cáo về các quy định liên quan đến cạnh tranh trong lĩnh vực ngân hàng của Việt Nam*, Dự án hỗ trợ thương mại đa biên II, Hà Nội.
3. Chính phủ (2005), *Nghị định số 116/2005/NĐ-CP quy định chi tiết thi hành một số điều của Luật cạnh tranh*, Hà Nội.
4. Chính phủ (2005), *Nghị định số 120/2005/NĐ-CP quy định về xử lý vi phạm pháp luật trong lĩnh vực cạnh tranh*, Hà Nội.
5. Chính phủ (2006), *Nghị định số 05/2006/NĐ-CP về việc thành lập và quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Hội đồng cạnh tranh*, Hà Nội.
6. Chính phủ (2006), *Nghị định số 06/2006/NĐ-CP về quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Cục quản lý cạnh tranh*, Hà Nội.
7. Cơ quan phát triển quốc tế Canada (CIDA) – Bộ Thương mại Việt Nam (2004), *Luật cạnh tranh Canada và bình luận*, Hà Nội.
8. Mai Ngọc Cường (2001), *Kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam*, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
9. Đảng Cộng sản Việt Nam (2011), *Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI Đảng cộng sản Việt Nam*, tr 313, 318, Nxb Chính trị quốc gia.
10. Hội đồng cạnh tranh Pháp (2008), *Kinh nghiệm của Pháp đối với sự lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường*, tr 52, Hội thảo về luật cạnh tranh, Hà nội và Tp. Hồ Chí Minh.
11. Phan Thị Vân Hồng (2005), *Độc quyền và pháp luật về kiểm soát độc quyền ở Việt Nam hiện nay*, Luận văn thạc sỹ luật học, Trường Đại học Luật Hà Nội.
12. Đặng Vũ Huân (2002), *Pháp luật về kiểm soát độc quyền và chống cạnh tranh không lành mạnh ở Việt Nam*, Luận văn tiến sỹ luật học, Trường Đại học Luật Hà Nội.

13.Đặng Vũ Huân (2004), *Pháp luật về kiểm soát độc quyền và chống cạnh tranh không lành mạnh ở Việt Nam*, Nxb Chính trị quốc gia.

14.Dương Đăng Huệ, Nguyễn Hữu Huyền (2004), “Góp ý dự thảo Luật cạnh tranh : Những vấn đề còn có ý kiến khác nhau”, *Tạp chí nghiên cứu lập pháp*, 10 (10), tr 37- 41.

15.Đinh Thị Mỹ Loan, “Luật cạnh tranh Việt Nam - Lạm dụng vị trí thống lĩnh và vị trí độc quyền ”, *Bài báo cáo Hội thảo “Cạnh tranh, thương mại và môi trường kinh doanh”*, Trung tâm phát triển và Hội nhập chủ trì, Hà Nội.

16.Nguyễn Thị Bảo Nga (2011), “Nhu cầu hoàn thiện pháp luật kiểm soát hành vi lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường trong khuôn khổ hoàn thiện thể chế cạnh tranh theo định hướng của Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI của Đảng”, *Bài tham luận tọa đàm khoa học “Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI của Đảng và những vấn đề cấp bách về nhà nước và pháp luật”*, Viện Nhà nước và Pháp luật – Viện Khoa học xã hội Việt Nam chủ trì, Hà Nội.

17.Phạm Duy Nghĩa (2005), “Doanh nghiệp “ngoài khơi” bơi trên doanh nghiệp nhà nước”, <http://tuoitre.vn>, Hà Nội

18.Trương Hồng Quang (2011), “Cơ quan quản lý cạnh tranh: Những bất cập và phương hướng hoàn thiện”, *Tạp chí nghiên cứu lập pháp*, 191 (3).

19.Quốc hội (2010), *Luật bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng*, Hà Nội.

20.Phan Công Thành (2010), “Chính sách cạnh tranh trong quá trình thực hiện chính sách phát triển mũi nhọn”, *Tạp chí nghiên cứu lập pháp*, 170 (5).

21.Tổ chức hợp tác và phát triển Liên hợp quốc (2004), *Khuôn khổ cho việc xây dựng và thực thi luật và chính sách cạnh tranh*, Bản dịch của Hoàng Xuân Bắc – Bộ Thương mại, tr 48, 178, Hà Nội.

22.Nguyễn Ngọc Sơn (2006), “Xác định thị trường liên quan theo Luật Cạnh tranh năm 2004”, *Tạp chí nghiên cứu lập pháp*, 2(69) Tr 25-31.

23.Nguyễn Ngọc Sơn (2006), “Kiểm soát tập trung kinh tế theo pháp luật cạnh tranh và vấn đề của Việt Nam”, *Tạp chí nghiên cứu lập pháp*, 11(63) Tr 42-49.

24.Ủy ban Quốc gia về hợp tác kinh tế quốc tế (2001), *Cơ hội và thách thức của Việt Nam khi gia nhập WTO*, Hà Nội.

25.Ủy ban Quốc gia về hợp tác kinh tế quốc tế và Đại sứ quán Pháp tại Việt Nam (2004), *Các văn bản pháp quy điều tiết cạnh tranh của Pháp và Liên Minh Châu Âu*, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội.

26.Ủy ban thường vụ Quốc hội (2002), *Pháp lệnh số 40/2002/PL-UBTVQH10 Giá*, Hà Nội.

27.Văn phòng Chính Phủ phối hợp với Bộ Tài chính, *Báo cáo hội thảo Luật giá*, Điều 26-30 Mục 5 Chương III, Tháng 6/2011, Hà Nội.

28.Viện Khoa học pháp lý (2006), *Từ điển Luật học*, tr 264, 292, Nhà xuất bản từ điển bách khoa - Nhà xuất bản tư pháp, Hà Nội.

29.Viện Khoa học pháp lý, Bộ Tư pháp (2004), *Chuyên đề: Cơ quan quản lý cạnh tranh, kinh nghiệm của Pháp và một số nước – đề xuất một mô hình cho Việt Nam*, Nxb Tư pháp, Hà Nội.

30.Lê Danh Vĩnh (chủ biên), Hoàng Xuân Bắc, Nguyễn Ngọc Sơn (2010), *Giáo trình Luật cạnh tranh*, Nxb Đại học Kinh tế - Luật, Đại học quốc gia thành phố Hồ Chí Minh.

31.Vụ công tác lập pháp (2005), *Những nội dung cơ bản của Luật cạnh tranh*, Nxb Tư pháp, Hà Nội.

32.Vụ pháp chế, Bộ Công thương (2003), *Tài liệu tham khảo khuôn khổ pháp lý đa phương điều chỉnh hoạt động cạnh tranh và Luật cạnh tranh của một số nước và vùng lãnh thổ*, tr 423,424.